

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za jeden mesec 1 gid. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za jeden mesec 1 gid.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 229.

V Ljubljani, v torek 6. oktobra 1896.

Letnik XXIV.

Borbe Slovencev v Primorju.

Nedavno sta zborovali slovenski politični društvi „Edinost“ v Trstu in „Sloga“ v Gorici. Poleg točk navadnih na vsakem občnem zboru so društveniki tudi vsprejeli več resolucij, ki jasno kažejo, kako trdo se je boriti Slovincem v teh krajih za svoj obstanek. — Resolucije, katere je sklenilo politično društvo „Edinost“, se glase:

1. Politično društvo „Edinost“ obžaluje, da c. kr. vlada na mnogobrojne pritožbe in prošnje v teh zadnjih letih — kakor bi bila dolžna — ni niti za korak premenila sistema vladanja, koji sistem zaprečuje hrvatsko-slovenskemu narodu v Primorju vsak napredek v jezikovnem pogledu, a proti celó samemu obstanku narodnosti ter dopušča stanje, ki je uprav neznosno, kakor kaže najnoveji slučaj v Lošinju.

2. Politično društvo „Edinost“ pričakuje, da bode c. kr. vlada povodom predstojehih volitev v državni zbor strogo vršila zakon ter da kmečkemu prebivalstvu omogoči svobodo volitev s tem, da v občinah, kjer so kmečke združene z mestnimi, ustanovi volilne sekcije na pristopnejih krajih izven mest.

3. Pol. društvo „Edinost“ pričakuje, da se bode Hrvatje in Slovenci v Primorju povodom predstojehih volitev borili z vsemi silami, da si izvolijo svojih narodnih zastopnikov in da pokažejo s tem, da so Goriška, Trst in Istra njihova last, a oni da niso barbari, koje treba zaustaviti na alpah, kakor je bilo tako objavljeno na skupščini političnega društva italijanskega, obdržavani v Lošinju dne 20. junija 1896.

4. Pol. društvo „Edinost“ smatra za neobhodno potrebno, da se vsi narodni zastopniki iz Dalmacije, Istre, Trsta, Gorice, Kranjske, Stajerske in Koroške v bodočem parlamentu združijo v jeden klub v obrambo narodnosti in za gospodarski prospeh.

5. Z ozirom na to, da se imajo skoro vršiti volitve v državni zbor, nalaga se odboru polit. društva „Edinost“, da v Trstu čim preje sestavi centralni, v pokrajini pa krajne volilne pododbore.

6. Sedanja uprava tržaške okolice in njena odvisnost od mesta je škodljiva prebivalstvu te okolice. Za duševni in gmotni napredek je torej neobhodno potrebno, da se dá prebivalcem tržaške okolice samostojnost v opravljanju občinskih zadev.

Resolucije, katere je sklenilo društvo „Sloga“, slovejo:

1. Politično društvo „Sloga“ spoznava in izreka, da jugoslovanski državni poslanci bodo tem uspešneje delovali za blagor bratskih narodov slovenskega in hrvatskega, ako v državnem zboru vzajemno nastopijo, vsi združeni v eden jugoslovanski klub, in se nadeja, da to store čim preje.

2. Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ sprejema z obžalovanjem na znanje, da slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Gorici še vedno dopisuje županstvu v nemškem, torej nedeželnem jeziku, dasi je ves politični okraj slovenski, izvzemši županijo Ločnik z mešanim prebivalstvom, — in to v kljub jasni obljubi, dani na prošnjo vipavskih županstev. S toliko večjim obžalovanjem in presenečenjem pa sprejema na znanje novico, da isto c. kr.

okrajno glavarstvo nalaga našim županstvom, ki so itak preobložena s posli izročenege področja, naj prevajajo strankam na slovenski jezik laške dopise okrajne bolniške blagajne, namesto da bi bilo jasno in odločno poučilo gospode uradnike blagajne, kakošne so njih dolžnosti do slovenskega občinstva.

— Nalaga se prihodnjemu odboru, da protestuje s predložitvijo te resolucije pri visoki vladi proti takemu ravnanju c. kr. okrajnega glavarstva v Gorici in da prosi, naj se enkrat za vselej naredi konec takim odnošajem v deželi.

3. Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ v Gorici dne 1. okt. 1896. izraža svojo nejevoljo, da visoko c. kr. pravosodno ministerstvo ni ničesa ukrenilo v kljub mnogim z dokazi podprtim pritožbam od vseh strani naše dežele in v kljub interpelaciji naših velespoštovanih gg. drž. poslancev proti nezakonito sestavljenemu letnemu imeniku porotnikov. Protestuje proti temu, da komisija pri okrožnem sodišču, ki sestavlja porotni imenik, odklanja celo take Slovence, ki poznajo oba deželna jezika, a sprejema take Italijane, ki razumejo le svoj jezik, kar je v največjem nasprotju s § 9 zakona o porotah. Protestuje dalje proti dejstvu, da se pošiljajo v deželo še vedno taki uradniki, zlasti načelniki uradov, ki niso večši deželnim jezikom, kakor se je zgodilo v najnovejšem času z imenovanjem državnega pravdnika v Gorici, ki faktično ne umeje jezika dveh tretjin prebivalstva v deželi, če tudi ima morda v dokaz znanja kako spričevalo, ki je v nasprotju z resnico. Nalaga se prihodnjemu odboru, naj sporoči občo nejevoljo slovenskega naroda v deželi ministerskemu predsedniku Nj. vzvišenosti grofu Badeniju, ki je zapisal pravično vladanje na svojo zastavo, torej tudi pravično postopanje z nami Slovenci na polju sodne

LISTEK.

„Albert“.

Spisal S. G.

(Dalje.)

„Vprašam vas, gospod Slibar,“ hitela je gospa, „čemu pa se potem menite z . . . ženskami, če tako malo skrbite za svojo prihodnost?“

Peter se je pohlevno udal, ko je videl hladni pogled in razžaljen obraz Stankin.

„Milostiva, jaz sem vendar dejal, da prevzamem dom, da odidem . . . In kar rečem, to gotovo storim.“

„Pusti ga, mati, čemu ga mučiš po nepotrebem?“ nosljala je Stanka z mirnim, brezbriznim glasom. „Na vse zadnje bo morda celo mislil, da ga k čemu silimo . . . Ah, briga me kaj tacega . . . Toda oprostite! gospodična Butnikova mi je pripovedovala ravno nekaj zanimivega, ko si me poklicala, mati, — sploh pa, čemu si me zvala? Saj veš, da ne maram tako dolgočasnih razgovorov.“

Peter se je hotel s preplašenim obrazom nekaj opravičevati, ali Stanka mu je pokazala hrbet in se vrnila v sobo, kamor sva prišla tudi midva par trenotkov pozneje.

Razven gospodični Butnikovi poznalo se je vsem na obrazih, da se neizmerno dolgočasijo. Stari Brajdič je pravil Murnu o nekih najnovejših an-

gledskih iznajdbah. Oba sta se s komolci naslanjala na okno; Murnu se je videlo, da ni poslušal svojega sosedu Bog vé kako pazno; igral se je z verižico svoje ure in pogledal zdaj pa zdaj s svojimi krmežljivimi, zlobnimi očmi na cesto. Brajdič pa se je popolnoma ugloobil v svoje iznajdbe in govoril naudušeno, ne mené se za to, če se kdo briga zanj ali ne.

Njegova hči, gospodična Brajdičeva, sedela je nepremično, v vedni zadregi na malem stolu poleg divana. Le časih je privzdignila svoje velike, vodene oči in kakor začudena pogledala po družbi. Njen obraz je bil okrogel, rudeč, silno otročji in nedelžen. Na divanu poleg nje je pol sedela, pol ležala gospa Murnova in z apatičnim izrazom na lepem, bledem obrazu gledala v strop. Kar se hipoma obrne k svoji boječi sosedu.

„Ali se dolgočasite, gospodična?“

Brajdičeva Julika se zgane, zarudi do ušes in zajeclja:

„Jaz? . . . O, nikakor ne . . .!“

„Čemu tajite? Saj se vam vidi . . . Jaz se dolgočasim, da umiram.“

To je spravilo gospodično Brajdičevo še bolj v zadrego. Pomaknila se je na skrajni konec svojega stola, popravila si dva krasna kodra, ki sta se splazila izza ušes, odprla dvakrat, trikrat svoja polna, rudeča ustna in odgovorila naposled vsa zmedena.

„Res je, milostiva . . . prav imate . . .“

Na to je zarudela še hujše; gospa Murnova pa se je obrnila v stran in molčala.

Mati je poklicala Stanko v kuhinjo in začeli sta nositi večerjo na mizo . . . Tedaj je postal tudi razgovor bolj živahen. Gospa Tarmanova je znala zabavati svojo družbo.

Pripovedovala je nepretrgoma zgodbe iz svojega prejšnjega življenja. Gospodična Butnikova je skrbno pazila, kedaj bi se ji beseda ustavila, da bi mogla ona sama vplesti kakšno zanimivo anekdoto, a naposled je obupala in obraz se ji je vsled tega znatno podaljšal in užalil.

Po večerji smo pili čaj, v veliko veselje Petrovo, ki je ljubil čaj nad vse pijače na svetu, posebno kadar ga je napravila gospa Tarmanova.

Na to je sedla Stanka h klavirju, krog nje pa se je zbrala v kratkem vsa družba, le gospa Murnova je obsedela na divanu, s katerega se ni ganila ves večer, in pa Peter je ostal v svojem kotu. Zdelo se je, kakor da so vsi pozabili nanj. Če se ne motim, ni zinil v sobi ves čas niti besedice. Tudi izraz njegovega obraza je bil precej drugačen, kakor navadno: teman, slabovoljen. Stal sem blizu njega pri oknu . . . Za hip sem vzdignil zagrinjalo: krasna avgustova noč je bila zunaj: jasno, temnomodro poletno nebo, zdelo se je, da se vzdiga vedno višje in višje, in tako gosto je posejano z bleščečimi zlatimi zvezdami, kakor še nisem videl nikdar, razven na modrem plašču Madone v cerkvi sv. Lenarta. Zdaj

5. 30 m. n.

uprave in zahteva, da se izvršuje tudi glede na nas zlatno geslo: „Justitia regnum fundamentum!“

4. Občni zbor slovenskega narodno-političnega društva „Sloga“ protestuje proti temu, da mestno županstvo v Gorici uraduje izključno v italijanskem jeziku, zlasti v izročnem področju, kar ima posebno v vojaških rečeh čisto slabe posledice. Prihodnjemu odboru se nalaga, da naznani to resolucijo vis. ministerstvu za notranje posle in zahteva, naj vlada zanaprej strogo pazi na to, da bo tudi sl. županstvo v Gorici vršilo čl. 19. d. t. z., t. j. da bo uradovalo s Slovenci v slovenskem jeziku in da bo izdajalo vse oglase, ki so namenjeni za občinstvo, v obeh deželnih jezikih.

O onih sklepih, ki zadevajo krajne razmere, ne bomo obširneje govorili, le to omenimo, da so jako značilni, ker nam kažejo, kako avstrijski državniki umevajo zakon o enakopravnosti avstrijskih narodov in kako se morajo naši rojaki ob mejah boriti za najprimitivnejše svoje pravice.

Jedne resolucije pa, o kateri sta sklepali obe društvi, nam je posebe omenjati, namreč one, ki govori o združenju slovenskih in hrvatskih poslancev v jeden jugoslovanski klub. In sicer pravi resolucija „Edinosti“, naj se združijo poslanci v jeden klub „v obrambo narodnosti in za gospodarski napredek“, resolucija „Sloge“ pa se glasi, naj se poslanci združijo, „da bi tem uspešneje delovali za blagor bratskih narodov slovenskega in hrvatskega“.

O tej stvari se nam potrebno zdi nekaj omeniti v zlasti zato, ker so „Narod“ in v zlasti „Edinost“ napadali novega državnega poslanca dr. Susteršiča, ker je vstopil v konservativni klub. — Kam pa je hotel drugam pristopiti v sedanjih razmerah, kakor tje, kjer sede njegovi politični somišljeniki rojaki, tembolj ker tudi oni slovenski in hrvatski poslanci, ki so svojedobno izstopili iz Hohenwartovega kluba, niso v enem klubu, ampak razdeljeni v dve zvezi. Zaradi tega je jako neumestno sedaj, ko se bliža sedanja državnozborna doba svojemu koncu, tako strastno napadati dr. Susteršiča, ki je kot naslednik Klunov v državnem zboru stopil v oni klub, katerega član je bil pokojni kanonik Klun. Ako bi bili vsi jugoslovanski poslanci v enem klubu, in bi novi poslanci ne bil pristopil v ta klub, tedaj bi bilo umestno obsojati tako postopanje. A v tej dobi napadati jednega ali drugega poslanca, ker je v tem ali onem klubu, to je jako neplodno, v zlasti ako je gospodom pri „Narodu“ in „Edinosti“ res kaj na tem, da se v prihodnji državnozborni dobi najdejo slovenski in hrvatski poslanci vsi v jugoslov. klubu.

Ker se je izid zadnje državnozborne volitve tolmačil tako, da je zato izvoljen po želji prevz. knezoškofa dr. Susteršič, da prepreči to nameravano zvezo jugoslovanskih poslancev, zato se nam potrebno zdi, še jedenkrat povdariti, da so naši državnozborni poslanci katoliško-narodne stranke popolno prosti, da nimajo v nikakem pogledu vezanih rok, da jim torej tudi nič ne bode branilo stopiti v prihodnjem

pa zdaj je zapihal hladen veter ter otrešal uvel list z razcevelih rož, ki so stale na oknu . . Spustil sem zastor in se ozrl v sobo nazaj.

Gospodična Stanka je z vsem navdušenjem igrala na klavirju, drugi pa so jo zamaknjeni poslušali. Gospod Brajdič si je gladil ščetinasto, sivo brado in na vso moč pazno sledil odskakujočim in po tipkah plešočim prstom. Gospodična Butnikova je držala glavo na desno stran ter črhnila časih s solznimi očmi o „poeziji in življenju v tonih“. Gospa mama je zadovoljno kimala in s ponosnim nasmehom krog ustn šepetala na uho gospodu Murnu, ki jo je poslušal s kislim, razdraženim obrazom.

„In vse to se je takorekoč sama naučila? Koli časa je hodila k učiteljici? K večjemu dva meseca . . . Jaz sicer ne rečem, da bi bila kdo ve kakšna virtuoziinja, — ali, saj slišite sami! Toliko zná, da se ji ni treba nikogar sramovati . . .“

Začuden pogledam na divan: gospa Murnova se je razgovarjala s Petrom.

„Gospod Slibar, glejte, to je poezija!“

Peter odpre usta in jo pogleda silno bedasto.

„Poezija . . .?“

„No, da! . . . Ti obrazi, to navdušenje, krasno igranje na klavirju . . . Poglejte tam gospodično Butnikovo: vsa sentimentalna je postala!“

Ubogi Peter ni vedel, kaj bi dejal. Premikal se je na stolu sem ter tja in gledal vanjo z izbuljenimi očmi. (Dalje sledi.)

zasedanju v skupen jugoslovanski klub, ako bodo štaturi klubovi obsegali vse bistvene točke našega programa.

Sklep društva „Sloge“ je presplošen, da bi v tem oziru mogli iz njega izvajati kake posledice; bolj določen pa je sklep društva „Edinost“, ki pravi, naj se osnuje skupen jugoslovanski klub „v obrambo narodnosti in za gospodarski prospah.“ Ta sklep je za nas bistveno pomanjkljiv, ker ni tu izražena najvažnejša točka našega programa, podlaga vsemu drugemu programu, namreč krščansko, katoliško stališče. — Ako se bo nameravani jugoslovanski klub snoval na tej, tukaj označeni podlagi, tedaj mi ne gojimo nobenega dvoma, da bodo z velikim veseljem v tak klub pristopili vsi slovenski poslanci katoliško-narodne stranke v obrambo vere, narodnosti in gospodarskega napredka.

To brez rekrimiacij v pojasnilo rojakom, ki so dobre volje.

Politični pregled.

V Ljubljani, 6. oktobra.

Napovedana kriza v avstrijskem ministerstvu. Včerajšnja „Sonn- und Montags-Zeitung“ prinaša nenadno vest, da nameravata odstopiti pravosodni minister Gleispach ter minister Glanz. Za vzrok se navaja okolnost, da se njuno prepričanje ne strinja z namenom ministerskega predsednika in torej baje ne marata nadalje ostati v Badenijevem kabinetu. Imenovani list je tudi o odstopu vojnega ministra mnogo pisal o svojem času in vendar morda minister Krieghammer sedaj trdneje sedi na svojem sedežu, kakor pa poprej. Res je sicer, da vsi ministri niso povsem zadovoljni s postopanjem svojega predsednika, vendar pa menimo, da dosedaj še ni prišlo mej njimi do takega razpora, ki bi povzročil delno ostavko. Sicer nam pa pokaže najbližnja bodočnost, koliko je resnice na tej vesti.

Poljski klub je v nedeljo izvolil svojim načelnikom viteza Javorskega, ki se zahvali za zupanje, obljubi skrbeti za čast poljskega kluba in koristi dežele ter prosí, naj bi v tem smislu delovali jedini vsi člani kluba. V parlamentarno komisijo so bili izvoljeni Abrahamovics, Szczepanovski, grof Pininski, vitez Madeyski in grof Dzieduszycki.

Pomnožitev polkov deželne brambe. V proračunu vojnega ministra nahajamo mej drugim tudi znatno svoto 608.474 gl. Za toliko se namreč poviša potrebščina za deželno brambo v bodočem letu. To povišanje se utemeljuje s tem, ker se s 1. januarjem 1897 pomnoži število polkov za sedem in se zviša torej število vseh deželnobrambnih polkov na 30. Ta zadeva se bo izvršila deloma s tem, da se osnujejo novi bataljoni v glavnih mestih in sploh krajih, kjer je mnogo za to vrsto sposobnih ljudi, deloma pa s tem, da se odločijo od sedanjih polkov četrti bataljoni, in sicer od polkov Gradec št. 3, Celovec 4, Plzen 7, Praga št. 8, Mlada Boleslava 10, Opava 15, Krakovo 16, Reszow 17, Přemisl 18, Levov 19, Stanislava 20, Černovice 22 in Zader 23. Iz teh četrtih bataljonov se osnujejo novi polki, ki štejejo od tedaj nadalje le po tri bataljone. S tem se osnuje ob jednem podlaga za ustanovitev brigad in divizij. Jednaka preosnova se ima izvršiti z domobransko konjenico.

Odnosaji na Ogerskem. O tem je govoril nedavno v okraju Szepsinskem poslanec Horazansky, ki je načelnik narodne stranke. Stavlil je več vprašanj in je pozivljaval volilce, naj sami na te odgovore. To so sledeča vprašanja: Je li res, da vprašanje narodnostno v tej deželi še ni bilo nikoli tako zastrupljeno, kakor ravno sedaj? Je li res, da verski mir v tej deželi ni bil še nikoli v taki nevarnosti, ko zdaj? Je li res, da boj mej obema državama ni bil še nikoli tako silen, kakor v tej dobi? Je li res, da radi političnih nazorov še nikoli niso državljane tako preganjali, kakor ravno v tem času? Je li res, da sila pri volitvah, nezakonitost in korupcija še ni bila nikoli tako vkoreninjena, kakor v tej dobi? Je li res, da uprava ne pomeni več skrb za red in mir, ampak za nagajivost in preganjanje? Je li res, da postaja gmotno stanje kmetovalca, obrtnika in kupca čedalje slabše? Je li res, da se revščina čedalje bolj širi? Kaj žalostno je za Ogersko, da se na vsa ta vprašanja mora reči da. Taki odnosaji ne morejo dolgo trajati.

Nacijonalno-liberalni strankarski shod v Berlinu. Te dni zborujejo v prestolnici nemškega cesarstva zastopniki raznih nacijonalnih, liberalnih in morda tudi nacijonalno-liberalnih strank v Nemčiji in sosednih državah. Na tem shodu se pogumno kujejo resolucije gledé zatiranja nazadnjaštva, pospeševanja obrtne svobode, preosnove finančelnih razmer v posamnih državah, temeljite preosnove zakona gledé zavarovanja delavcev, zatiranja ultramontanstva, odstranitve bede v kmečkem stanju, zagovarja se „prekoristno“ zlato veljavo, pobija z vso odločnostjo Kanitzev predlog ter pruski načrt zakona gledé zboljšanja rokodelskega stanju. Vse take in jednake resolucije so vsprejeli po daljši borbi soglasno. Vse to se je pa vršilo pri zaprtih vratih, da ne bi došel v zborovalno sobo kak „nepoklican“ gost in bi morda oporekal tej ali oni resoluciji ter s tem povzročal nemir. Vendar pa to tihotapstvo ne ugaja niti glasilu dunajskih židovskih liberalcev in izraza bojazen, da vsled tega mej svetom lahko navstanejo brezplodni prepiri. Toda vse to bi „Neue Freie Presse“ še prenašala, ko bi bil vstop dovoljen vsaj „žurnalistom“, a tudi tej vroči želji ne marajo vstreci liberalni zastopniki. Gorje jim!

Ruski car na francoskih tleh. Včeraj popoldne je stopil car Nikolaj v Cherbourgu na francoska tla, kjer so ga pozdravili vnuki kraljevih morilcev iz leta 1793, ki pa seveda niso takega mišljenja, kakor njihovi predniki. Predsednik Faure na čelu francoske vlade je najpriserčneje pozdravil francoskega zaveznika in neomejenega vladarja Rusov. Toda ne samo vlada, marveč tudi nebrojna množica ljudstva je dovolj jasno pokazala, da časti v osebi carja Nikolaja svojega prijateljskega zaveznika. Pri tej priliki se je pa pokazalo tudi nekaj drugega. Francoski narod je dal s svojim vedenjem nasproti carju najjasnejši dokaz, da so ga razmotrile žalostne izkušnje za vladanja republike po Rotschildovi milosti. Predsedniku Faure in z njim vred veliki večini naroda se zdi vse prejednostavna republika, ki nima nikakega grba in mora ujen voditelj brez uniforme stopiti pred kronane vladarje. Potemtakem je jasno, da jim ob priliki vsakokratnega obiska ptujih vladarjev stopajo pred oči tako otožne misli in si žele nazaj minulih srečnih časov. Nehote pa morajo pri taki priliki tudi priznati, da so krivi njihove nesreče le dozdevni prijatelji, židje in framasoni.

Trgovska in obrtniška zbornica.

(Konec.)

XVII. Zbornični svetnik J. Kušar poroča, da je visoko c. kr. trgovsko ministerstvo z dne 6. junija 1896 v namen, da se pravočasno konstituira novoizvoljena zbornica, odredilo, da je v smislu paragrafa 8. zakona z dne 29. junija 1868, drž. zak. št. 85, postaviti volilno komisijo, ki naj volitve vodi in izvede. C. kr. deželna vlada je zbornico obvestila o tem z vabilom, da naj pripravi potrebna predčila in naj izmed zborničnih članov pravočasno naredi volilni predlog za volilno komisijo. Po § 6. gori omenjenega zakona in oziroma po § 6. volilnega reda se volijo člani na šest let in izstopi po preteku treh let dne 31. decembra polovica članov po redu njih službenih let in ti se nadomestijo z novimi volitvami. Če jih ima več jednako službenih let, razsodi žreb, komu je izstopiti. Z oziroma na ta določila izstopi po službenih letih 11 zborničnih članov, in sicer: A. Iz trgovskega odseka, I. in II. volilna kategorija: gospodje Vaso Petričič, Karol Pollak in Avgust Skaberné; III. volilna kategorija: gospoda Franc Omersa in Valentin Sušnik. B. Iz obrtne odseka, I. volilna kategorija: gospod Ivan Baumgartner; II. volilna kategorija: gospodje Ivan Dogan, Anton Klein, Franc Kollmann in Josip Kušar; III. volilna kategorija: gospod Karol Luckmann. Ker je član I. volilne kategorije obrtne odseka, gospod Maks Krenner, umrl in se na njegovo mesto ni mogel noben pozvati, bi se morala v tej volilni kategoriji vršiti na mesto imenovanega nova volitev.

Ker šteje zbornica 24 pravih članov, bo nadomestiti 12 članov z novimi volitvami. Da se volitve prirede in izvrše, postavi c. kr. deželna vlada volilno komisijo, ki obstoji iz ednega člana občinskega sveta ljubljanskega in 6 zastopnikov zbornice, od katerih 2 imata pripadati trgovskemu odseku in 4 obrtnemu odseku, in iz zapisnikarja. Tej komisiji predseduje komisar, katerega imenuje trgovski minister. Odsek predlaga nastopne gospode kot člane volilne komisije: a) Iz trgovskega odseka gospoda

Ivana Perdana in Avgusta Skaberneta; b) iz obrtnega odseka gospode: Ivana Baumgartnerja in Ant. Kleina, Karola Luckmanna in Filipa Supančiča. — Predlog se sprejme.

Zbornični svetnik Janko Kersnik pripomi, da je v današnji seji nameraval poročati o delovanju zadnje sesije kranjskega deželnega zbora. Toda ker je čas že precej potekel, bo na željo več gospodarstov tovarišev poročal v jedni prihodnjih sej.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 6. oktobra.

(Župnijski izpit) delajo te dni v Ljubljani sledeči č. gg.: Bobek Alojzij, administrator v Godoviču; Češarek Alojzij, ekspozit v Suhorji; Filler Vaclav, kaplan v St. Rupertu; Hiersche Franc, ekspozit na Vrhopolju pri Moravčah; Klemenčič Mihael, kaplan v Semiču; Krainer Alojzij, administrator v Polomu; Payer Anton, administrator v Koprivniku; Pfajfar Anton, administrator v Leskovcu; Soukup Janez, administrator na Gori pri Idriji, in Šiška Janez, kaplan v Kranju.

(Na tukajšnjem učiteljskem) je 92 moških in 178 ženskih gojencev.

(Repertoar slovenskega gledališča.) Za današnjo predstavo opere „Trubadur“ vlada občno zanimanje. V četrtek se bode predstavljala prvič najboljša gluma znanega Adolfa L'Arrongeja „Zajčkove hčere“. Ta igra, ki je naredila nekako „potovanje okolu sveta“, ker se je preložila že na vse kulturne jezike, je pisana s pravim humorjem in bode našemu občinstvu toliko bolj ugaljala, ker je kaj srečno lokalizovana.

(Shod v Tuhinju.) Da izpolni svoj sklep, prirediti izvan kamnika vsako leto vsaj dva shoda, napravilo je katoliško politično društvo za kamniški okraj preteklo nedeljo zopet shod, in sicer v Smartnem za vso tuhinjsko dolino tostran Kozjaka. Tuhinjski volilni možje so ob priliki deželnozborskih volitev sami prosili, da bi k njim prišli. Vršil se je shod v prostrani in lepi šolski sobani, kamor se je nabralo okolu 200 mož. Govorila sta posl. Kajdiž in kaplan Kalan ter ob kratkem pa povsem stvarno razložila vse, kar se važnega vrši v deželi in državi, da utegne zanimati kmeta. Priporočalo se je tudi možem, kako naj ravnajo in gospodarijo sedaj, dokler se razmere ne zboljšajo postavnim potom. Domači župnik gospod J. Kljun se je zahvalil poslancu, čemur so možje rade volje pritrdili. Prireditelji in poslušalci so bili s shodom povsem zadovoljni.

(V bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji) je bilo meseca septembra vsprejetih 49 bolnikov, 44 pa odpuščenih. Začetkom meseca jih je ostalo 32. Bolnišnico sedaj razširjajo, da dobi še za 80 bolnikov prostora. Poslopje bode vrejeno po vseh zdravstvenih zahtevah.

(Utonil je) dne 1. t. m. 55letni hlapec Fr. Cunk iz Malenc pri Kostanjevici. Nesel je v malin žakelj žita ter moral v čolnu čez Krko. Že blizu brega omahne ter pade v reko. Trupla še niso dobili.

(Železnična zveza s Trstom.) Gledé druge železnične zveze s Trstom poroča „Oesterr.-ung. Eisenbahnblatt“, da se je vlada odločila za črto Gostin; gledé nadaljevanja proti jugu pa imata prednost pred loško črto bohinjska in predilska. Predilska črta bi stala 61 milijonov, bohinjska pa 82. Za predilsko črto govore torej finančni in trgovski ozir, zato se zavzamejo zanjo železniško, finančno in trgovsko ministerstvo.

(Razpisano) je mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu v Šmarju na Dolenjskem (okrajno glavarstvo Ljubljana) proti pogodbi in kavčiji 200 gld. Letna plača 150 gld., uradni pavšal 40 gld. in primeren pavšal za vzdrževanje vsakdanje trikratne pešpošte med Šmarjem in kolodvorom Šmarje-Sap; znesek tega pavšala ima naznaniti vsak prosilec v svoji prošnji. Prošnje je v teku jednega tedna vložiti na poštno in brzojavno vodstvo v Trstu.

(Izpod Kolka) 5. oktobra: Dolgo sem odlašal dopis, ker samega tarnanja in opisovanja žalostnih razmer Vam nisem hotel poslati. Doživeli smo ne-

kaj veseliga, par hladilnih kapljic v pekoče rane! Včeraj, dne 4. oktobra je priredila moška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Ajdovščini zabaven večer v proslavo godu presvetlega cesarja. Precej občirni prostori društva „Eдинosti“ so bili prenapolnjeni; z obžalovanjem pa smo opazili, da je bilo jako pičlo zastopano naše narodno zastopništvo; tudi onih ni bilo, ki se prištevajo sami boljšim krogom in o vsaki priliki povdarjajo svoje narodno mišljenje. Mar so že tako visoki, da se sramujejo prisostvovati veselici, h kateri prihaja tudi priprosto ljudstvo? Menda se ne tresejo za tiste bore noviče, ki jih celo ljudstvo z navdušenjem polaga na domovinski altar? Podružnični predsednik, ajdovski župnik preč. g. I. Dugulin, je pojasnjeval v zanesenem govoru pomen naše šolske družbe in slavil v navdušenih besedah vladanje presvetlega cesarja. Szoro nepotrebno je omeniti, da je sledila za tem himna, katero je vse občinstvo pelo. Za tem je nastopilo „Štursko pevsko društvo“. Vsi možki in mešani zbori so se proizvajali točno, rekel bi, dovršeno; čili in vrli pevci in pevke so želi obilo zaslužene pohvale. Najbolj so ugajale Hubadove narodne pesmi: „Slan'ca“, „Ljub'ca“ in „Miška“. — Hvaležno občinstvo jih je vsprejelo z viharim priznanjem in odobravanjem, vse tri so se morale po dvakrat, trikrat ponavljati. Gospodična Roza Likarjeva je deklamovala na splošno zadovoljnost za naš kraj prav primerno pesem, Gregorčičev „Naš narodni dom“. Oholi tujci naj nam bodo gostje, ne kruti gospodarji; mlačni in nesebični domačini naj se vzdramijo in prineso svoj kamen k veličastni zgradbi narodnega doma — narodove sreče; vsi narodnjaki naj združijo razcepljene moči za resnično narodovo korist! Zadnja točka, srečkanje je prineslo občinstvu dokaj zabava, pa tudi podružnici precej desetic. Neumorni pevci so še potem zabavali zbrano občinstvo, katero je javno in očitno pokazalo, da višje ceni take zabavne večere, kakor pa plesne veselice, katere jim vsiljujejo razni koristolovci. Ne samo včeraj, ampak vselej, kader nastopi „Štursko pevsko društvo“, priznavali so tudi taki, ki so že kaj videli in slišali in ki so veččaki v glasbi, da takega zbora se ne dobi kmalu na deželi. „Od kod to?“ povprašuje tujec, nevedoč, da imamo v svoji sredi na dunajskem konservatoriju izobraženega glasbenika, ki ni štedil in ne štedi ne obilega truda, ne denarja, ne itak prepričlega časa, da je ustanovil društvo in v tako kratkem času izvežbal pevce, večinoma tovarniške delavce, da se lahko kosajo tudi z zbori po mestih. Toda žal, zla slutnja nas obhaja, da ga v bližnji bodočnosti izgubimo, njega, našo diko in ponos, šturskega župnika preč. gosp. M. Arkota. Za njim ne bo plakalo samo pevsko društvo, kateremu je več nego duša, tudi ne samo šturska župnija, kateri je v vsakem oziru vzoren duhovni pastir, ampak bližnja in daljna okolica. V tej žalosti nas je presenetilo nepričakovano veselje. Ajdovski nadučitelj, g. Bajt, ustanovlja z drugimi domoljubi „Pevsko in bralno društvo“ za Ajdovščino in Sturje. Misel je jako srečna; oba kraja, ki sta že naravno združena v jednoto, imejta jedno in krepko društvo, ki je za naše razmere prepotrebno. S tem društvom se bo postavil jez pogubnemu nedeljskemu popivanju in pohajkovanju po mnogobrojnih krčmah; društvena čitalnica bo skrbela za primerno berilo, gojenje cerkvenega in posvetnega petja bo vedrilo in blažilo ne samo pevce, ampak cel kraj. Posebne važnosti je tudi, da se bodo prirejali poučni govori in predavanja, kako bi se moglo zboljšati žalostno stanje naših trpinov — tovarniških delavcev. Bog daj, da bi se ga tesno oklenili vsi delavci, zlasti pa mladi. Ne morem si kaj, da se ne bi dotaknil naše najhujše rane. Srce se ti krči od žalosti, ko gledaš blede, suhe, do kostij izpite ljudi, ki lazijo, kakor sence iz tovarne v tovarno. Ljudstvo očitno hira in gine, kar so sezidali predilnico pri nas. Kako tudi ne, ko je plača tako nizka, da si reveži ne morejo privoščiti težkemu delu primerne hrane. Kar je boljše plačanih mest v tovarni, oddal jih je sedanji tovarniški vodja tujcem, domačine pa potisnil nazaj, tujcem za pomagatje, češ, saj morajo delati za vsako plačo, ko ne morejo siromaki drugam! Po kateri postavi sme delniška družba (židovska), lastnica tovarne, zahtevati, da morajo delati nedorasla dekleta večkrat od 6. ure

zjutraj in do 9. ure zvečer, to je celih 15 ur na dan, poleg tega pa še večkrat ob nedeljah in praznikih? Kam pridemo, če nam nenasitljivi moloh že v zorni mladosti pokvari naše ženstvo? Čudno se nam zdi, da ni nikogar, ki bi se uprl z vso silo temu nasilstvu! Ljudstvo pa trpi in se tolaži, da mu prinese boljših časov nova železnica, ki se bo gradila že prihodnje leto od Gorice do Ajdovščine. Bog daj!

(Iz Jelšan.) Pred kratkim zbrali smo si novega nadžupana. Jednoglasno od vseh 24 odbornikov bil je izvoljen Josip Hrabar, mož poštenjak vsehokoz. Ker so v novem odboru izvrstne moči, upamo, da bodo vršile tudi svojo dolžnost, da bo tako naše občinsko glavarstvo dobilo kmalu drugo lice. To je tudi neobhodno potrebno, ker tako zanemarjene občine se menda ne dobi kmalu, kakor je bila do sedaj naša. Čudom se le čudimo, kako da so trpela višja oblastva tak nered, kakoršen se je pokazal pri prodaji občinskih reči, in da niso že kedaj razpustila tako gnjilega občinskega urada. Skrajni čas je že bil, da smo naredili takemu neredu konec. Kajpada nas črtijo radi tega pristaši stare stranke iz dna srca, pa mi se za to malo zmenimo. Zbirali so se po svojih gostilnab, dokler nismo volili novega nadžupana, udrihali po duhovnikih in tuhtali, kako bi skovali proti kateremu odborniku kak rekurz. Res so našli pri nekem odborniku pezder v očesu in hajd vložili so rekurz, samo da bi bile še jedenkrat volitve. Pa vse zaman! Mislite pa li, da bi zmagali potem vi? Ze sedaj ste videli, da so bile vse vaše agitacije brezvspešne in da se naši možje ob času volitev niso dali zapeljati, dasi se jim je obetalo, da dajo „gospod“ (prejšnji nadžupan) 1000 gld. za pijačo, če zmagajo. Ko so pa ljudje zvedeli o vašem rekurzu, slišali smo po vaseh: „Sedaj nismo hodili vsi volit, a če nam ovržejo volitve, gremo pa volit vsi do zadnjega.“ Iz tega pač lahko vidite, da so se ljudje naveličali vašega gospodarstva. Na vso to jezo sklenili so nekateri, se naročiti na „Delavca“, češ, ta list pove vsakemu, kar mu gre. Mi rečemo tem: „Le naročite si ga, da se bo vam vrtelo še bolj po glavi, kakor do sedaj, samo pazite, da se vam potem v glavi do cela ne zmeša in da se ne storite še bolj smešnih!“

(Dr. Julij Gregr), izdajatelj glavnega mladočeškega glasila, „Narodnih Listov“, je umrl v nedeljo v Pragi po dvehletni bolezi v 65. letu svoje starosti. Rodil se je l. 1831 v Brezhradu pri Kraljevem Gradcu. Z bratom svojim Eduardom je bil med najvplivnejšimi mladočeškimi veljaki, ki so tekom let po brezozirnem boju razbili staročeško stranko. Prvo sredstvo v tem boju je bilo glasilo „Narodni Listi“, kateri so pričeli izhajati l. 1861. Julij Gregr je bil l. 1862 vsled ostre pisave proti tedanji Schmerlingovi vladi obsojen na desetmesečno ječo, kar je le povzdignilo njegovo slavo in vpliv njegovega lista. V deželni zbor češki je bil izvoljen l. 1877, kjer je zastopal ono skrajno češko levico, ki še danes ljuto napada konservativno češko plemstvo in duhovščino ter širi husitizem. V državni zbor je bil izvoljen l. 1879, a že čez jedno leto je odložil mandat. Govornik ni bil poseben, tem spretnejši v peresu, katero je odložil vsled hude bolezi ter bil zadnji dve leti nekako pozabljen. Pogreb bode jutri v Pragi.

(Angleška aristokracija in delo.) Angleži se ne sramujejo dela, če tudi nosijo slavna imena. Tako se poroča, da lord Raleigh sam nadzoruje prodajo mleka, masla in jajc. Markiz Lorne, zet angleške kraljice, je solastnik tovarne za pohišstvo in tapete; vsak dan je nekoliko ur v pisarni ter riše vzorce za tapete. Vojvoda Belfort je solastnik neke tovarne za električne aparate; v pisarno prihaja prvi in odhaja zadnji. Markiz Londonderry prodaje oglje ter prejemlje naročbe. Lord Conventry in lord Norreys tržita s sicilijanskim vinom itd. — Pri nas pa se sramujejo dela razni „gospodje“, ki so nekaj let trgali hlače po šolskih klopeh. Zato ni čudno, da smo v vsakem pogledu odvisni od tujca, kateremu hlapčujemo.

(Nezdravo grozdje.) Vinorejci vedno marljiveje škropé trsje z modro galico, da se ubranijo peronosperi. Modra galica pa se drži tudi še zrelega grozdja, kakor kaže izkušnja. Tako z modro galico škropljeno sadje prevzroča razne bolezni v želodecu,

Najbolje priporočena
za preekrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanib
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Bezik,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

